

Les competències de la Comunitat Valenciana en matèria de dret civil

ANTONIO FAYOS GARDÓ
Professor associat de dret civil
Universitat Jaume I

1. L'ARTICLE 149.1.8 DE LA CONSTITUCIÓ: LES COMPETÈNCIES DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES

L'article 149 de la Constitució (CE) parla de les matèries que són competència exclusiva de l'Estat i en l'article 1.8 estableix que és competència exclusiva de l'Estat la legislació civil, però afegeix que «sens perjudici de la conservació, modificació i desenvolupament per les comunitats autònomes dels drets civils, forals o especials, allí on n'hi haja». A continuació, s'assenyalen un seguit de matèries que són en tot cas competència exclusiva de l'Estat: regles «relatives a l'aplicació i eficàcia de les normes jurídiques, relacions juridicocivils relatives a les formes del matrimoni, ordenació dels registres i instruments públics, bases de les obligacions contractuals, normes per a resoldre els conflictes de lleis i determinació de les fonts del dret, amb respecte, en aquest últim cas, a les normes de dret foral o especial».

Així, la CE, en aquest complicat article, assenyalava els paràmetres per on es podran desplegar els drets civils, per mitjà de dues regles: una de general que atribueix la competència exclusiva a l'Estat, si bé ací s'inclou una clàusula reservativa dels drets civils preexistents en les comunitats autònomes, i una de residual que diu que l'Estat, en un seguit de matèries civils, té diverses competències indeclinables.¹

El paràgraf constitucional ha sigut qualificat d'enrevessat i confús o «de difícil intel·ligència» (Díez-Picazo i Gullón) i no és gens estrany que s'assenyale que, a causa de la seua dificultat, haja tingut conseqüències pràctiques no previsibles, com ara una generalització del dret civil autonòmic.

1. Aquest tema l'hem estudiat més a fons a *Manual de derecho civil I* (recurs electrònic), Madrid, Dykinson-line, 2010.

Així opina, per exemple el professor Yzquierdo Tolsada.² Però l'aprovació de la Constitució de 1978 i els posteriors excessos que, a vegades d'esquena a aquesta, s'han produït, han convertit el mapa del dret civil espanyol en un vertader trenca-closques: no és que la redacció de l'article 149.1.8 haja recollit la legislació civil com una competència de totes les comunitats autònomes (això hauria estat veritablement excessiu), però l'enorme complexitat del text i l'ambigüitat d'algunes de les expressions que conté han convertit la qüestió foral en una d'aquelles en què cap una verdadera multiplicitat.

Açò es reflectix, en la pràctica, en el desenvolupament que fan algunes comunitats del seu dret civil de manera àmplia, intentant que siga un dret civil complet, parlant clarament ja de codis, com per exemple a Catalunya. Així, el Codi civil de Catalunya disposa ja dels seus cinc primers llibres, i s'ha aprovat recentment el llibre relatiu a la família, que va entrar en vigor l'1 de gener de 2011 i només falta per fer el llibre sisè («de les obligacions i contractes»), amb la qual cosa pràcticament tot el dret civil català està codificat, excepte algunes lleis especials que queden encara en la Compilació.

D'altra banda, d'alguna d'aquestes matèries com ara el dret familiar tradicional de Catalunya, en queda poca cosa en la nova legislació incorporada en el Codi (vegeu Josep Ferrer Riba, *Indret* 3/2010), un exemple que ens mostra que les comunitats autònomes no es van limitar a desenvolupar estrictament el que tenien en el seu dret històric.

El Tribunal Constitucional (TC), en la sentència del recurs d'inconstitucionalitat presentat contra l'Estatut de Catalunya (STC 31/2010, del 28 de juny, fonament jurídic 76) declara constitucional l'article 129 de l'Estatut, que atribueix a aquesta comunitat la competència exclusiva en matèria de dret civil amb l'excepció de les matèries que l'article 149.1.8 CE atribueix en tot cas a l'Estat. I, a més, reafirma la seua doctrina anterior sobre el concepte de *desenvolupament*: aquesta noció permetrà una ordenació legislativa d'àmbits fins llavors no regulats pel dret, perquè el contrari portaria a la identificació inadmissible de tal concepte amb el més restringit de *modificació*.³

El TC torna a recordar en aquesta sentència —d'altra banda no gaire innovadora ni aclaridora respecte a altres seues anteriors com ara la STC 88/1993— que és possible que les comunitats autònomes dotades de dret civil foral o especial regulen institucions connexes amb les ja regulades en la Compilació, i en facen una actua-

2. Mariano YZQUIERDO TOLSADA, «La aplicación de las normas jurídicas», a Joaquín RAMS ALBESA i Rosa M. MORENO FLÓREZ (coord.), *Comentarios al Código civil*, Barcelona, Bosch, 2000, vol. 1, p. 159.

3. Molt interessant sobre aquest punt és l'obra de Luis MARTÍNEZ VÁZQUEZ DE CASTRO, *Pluralidad de derechos civiles españoles: El art.149.1, regla 8 de la CE*, Madrid, Civitas, 1997.

lització o innovació dels continguts segons els principis informadors peculiars del dret foral. La sentència adverteix que no és permisible una competència legislativa il·limitada, però la doctrina (Sánchez-Tembleque)⁴ critica encertadament que no s'és bastant clar en aquest punt i que el risc subsisteix, ja que els conceptes que es manegen com ara *innovació*, *matèries connexes* o *creixement orgànic*, com a derivats de la paraula *desenvolupament*, són prou indeterminats per a provocar una activitat legislativa autonòmica *invasiva* de les competències exclusives de l'Estat.

2. L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA I EL DRET CIVIL PROPI

2.1. *Té sentit parlar avui d'un dret civil valencià?*

És un fet que, quan va entrar en vigor la Constitució el 1978, a la Comunitat Valenciana el dret civil vigent era fonamentalment l'anomenat *dret civil comú*, ja que a penes havien sobreviscut alguns costums i institucions valencianes. Va ser a causa de la supressió del dret civil valencià pel Decret de Nova Planta del 1707, però també pel fet que no s'incorporés durant la codificació i les posteriors compilacions del dret civil valencià.

La Constitució permet, d'acord amb l'article 149.1.8, el desenvolupament del dret civil a les comunitats autònomes on ja existia quan va entrar en vigor. L'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana (EACV) recull, en l'article 49-2, la competència exclusiva de la Generalitat sobre el dret civil valencià, però aquesta competència, d'acord amb la Constitució, només arribarà fins al dret civil que haguera subsistit, cosa que deixaria molt limitat l'àmbit valencià, ja que estaríem parlant pràcticament només de costums agraris, com ara els arrendaments històrics, una de les poques matèries civils sobre les quals la Comunitat ha legislat.

Ara bé, la Constitució va més enllà en la distribució de competències que fa entre l'Estat i les comunitats autònomes perquè atorga la possibilitat que s'assumisquen competències sobre determinades matèries amb independència que aquestes hagueren estat desenvolupades històricament en un territori, i obri així un camp en què les autonomies podran legislar. Així ocorre, per exemple, en matèria de protecció de menors, i l'oportunitat ha sigut aprofitada per totes les comunitats, incloent-hi la Comunitat Valenciana.

Encara que a aquest plantejament s'hi oposa l'argument que es tracta de matèries administratives i no civils, per exemple pel que fa a l'actuació de l'Administració per a la protecció dels menors, es pot contestar a aquesta objecció dient que efectivament es tracta sovint de lleis administratives, però que contenen a vegades

4. Anselmo SÁNCHEZ-TEMBLEQUE PINEDA, «El derecho civil en el Estatuto de Cataluña. Examen de la presunta inconstitucionalidad de su regulación en la STC 31/2010», *Diario La Ley* (Madrid), núm. 7489 (15 octubre 2010).

matèria civil, i si es té la corresponent competència sobre la matèria administrativa, pot comportar, a vegades necessàriament, la competència sobre la matèria civil que s'hi relaciona. Així es desprèn de la doctrina del TC, com per exemple la STC 37/1987, del 26 de març, que diu que si la Comunitat d'Andalusia és competent sobre matèries de reforma i desenvolupament agrari, la dita competència inclou la possibilitat de legislar sobre la propietat de la terra i la seua funció social.

A més, la divisió entre branques del dret és moltes vegades per raons acadèmiques i no respon a la realitat normativa, una realitat que ens parla de la socialització o *administrativització* del dret civil, amb exemples com ara el dret de menors. Es tracta d'admetre que el dret civil es modernitza i busca adaptar-se a noves necessitats, moltes vegades no plantejades en el dret civil històric.

En el cas valencià, no hi havia pràcticament dret civil històric en el moment de l'entrada en vigor de la CE. Això suposa un límit. Ara bé, la CE no impedeix el desenvolupament del dret civil d'acord amb les competències que puga tenir atribuïda la Comunitat Valenciana, uns títols competencials diferents del que estableix l'article 149.1.8.

Hi ha autors que diuen que la recuperació d'algunes institucions històriques valencianes pot ser d'utilitat en la vida actual. Així, per exemple, Arcadi García i Sanz⁵ opina que aquest dret històric és fàcilment adaptable a la vida actual perquè es tracta d'un dret en què la personalitat individual preval sobre la de la comunitat familiar, un predomini que als territoris nous de València va començar al segle XIII com a conseqüència de la diversa procedència dels repobladors. Actualment, segons l'autor, la mobilitat social motivada per la industrialització capitalista i la convivència en grans nuclis urbans han accentuat aquesta tendència, cosa que fa que en alguns aspectes el dret dels Furs es poguera adaptar millor a la societat valenciana actual que el dret civil castellà vigent. En aquest sentit hi ha dos exemples típics dels Furs: la separació de béns en el matrimoni, i la inexistència de la legítima.

Potser determinades institucions dels Furs foren més racionals i convenients que les vigents actualment, però no oblidem que elaborar-les i desenvolupar-les no depèn de la voluntat de l'òrgan legislador valencià, que està limitat, d'una banda, per la necessitat que existisca un dret civil que haja perviscut fins avui i, de l'altra, per les competències que li concedeix la Constitució. I, per descomptat, amb el marc legal actual serà impossible que la Comunitat Valenciana puga arribar a tenir un desenvolupament del seu dret civil tan important com per exemple el dut a terme a Catalunya, que ja té nombroses normes civils i va a la recerca d'un dret civil complet. No obstant això, d'acord amb el nou Estatut d'autonomia de la Co-

5. Arcadi GARCÍA SANZ, *Institucions de dret civil valencià*, Castelló de la Plana, Publicacions de la UJI, 1996.

munitat Valenciana, pareix que la Generalitat tindrà més possibilitats per a legislar, com després veurem.

En qualsevol cas, és molt important la doctrina que estableix el Tribunal Constitucional respecte de la primera norma civil sobre la matèria: la Llei d'arrendaments històrics valencians.

2.2. *Els arrendaments històrics valencians*

A pesar de l'abolició dels Furs, al territori valencià es va mantenir un determinat dret consuetudinari que es va adaptar al dret castellà predominant, que va permetre una determinada llibertat de pactes i de formes. Entre aquest dret que va perviure hi ha els arrendaments rústics històrics, un costum que es troba especialment a la zona de l'Horta de València. Per això, la Comunitat Valenciana, d'acord amb l'article 31.2 (actual 49.2) del seu Estatut, que indica que té la competència exclusiva en matèria de dret civil valencià, va elaborar la Llei 6/1986, del 15 de desembre, de regulació dels arrendaments històrics valencians.

La Llei va ser impugnada davant del TC per l'Estat, que al·legava que no es reflectia una realitat consuetudinària, sinó que es creava *ex novo* una institució en contradicció amb la normativa estatal i que es violava l'article 149.1.8 de la CE perquè s'envaïa la competència en matèria de jerarquia de fonts.

El TC, en la sentència 121/1992, del 28 de setembre, va rebutjar el recurs i únicament va declarar la inconstitucionalitat dels preceptes de la Llei que assenyalaven que les resolucions de reconeixement dels arrendaments històrics valencians podien ser recorregudes davant de la jurisdicció contenciosa administrativa. El TC diu que hi ha una reserva de legislació processal a favor de l'Estat (art. 149.1.6 CE), que les comunitats autònomes no poden vulnerar les regles de competència jurisdiccional, i que l'Estat ja ha determinat per mitjà de la Llei orgànica del poder judicial (LOPJ) que és competència dels tribunals civils la resolució de controvèrsies en matèries de dret privat.

La resta dels preceptes de la Llei són declarats constitucionals, d'acord amb els punts següents:

1. L'expressió «drets civils forals o especials» de l'article 149.1.8 de la CE, que atribueix competència per a legislar en matèria civil, cal entendre-la referida no sols a drets civils compilats, sinó també a normes civils de formació consuetudinària preexistents. És aquesta consideració àmplia del precepte constitucional el que va quedar plasmat en l'Estatut, i les referències que fa l'Estatut al dret civil valencià es refereixen al dret consuetudinari que va sobreviure als Furs, i és notòria la no-pervivència de normes escrites.

2. És destacada la continuïtat de la figura de l'arrendament històric valencià fins avui.

3. La Llei s'ha d'aplicar únicament a determinats contractes històrics, però en la regulació d'aquests contractes la Comunitat Valenciana és sobirana i, per tant, hi pot haver divergències entre la legislació autonòmica i l'estatal.

4. Els articles 149.1.8 de la CE i 31.2 (avui 49.2) de l'EACV en concedir una competència legislativa pròpia atorguen a la legislació civil autonòmica una aplicació preferent enfront de l'estatal. I en aquest cas això representa una variació en el sistema de fonts perquè encara que en teoria el costum només regeix si la llei corresponent no es pot aplicar (art.1.3 Codi civil [CC]) a la Comunitat Valenciana, no és així perquè la competència autonòmica fa que s'aplique el costum valencià (incorporada en aquesta Llei o no) abans que la Llei estatal.

En qualsevol cas, amb aquesta Llei es pretén fer prevaler regles que fins que la norma no es va incorporar pareixien només costums d'aplicació supletòria.

Tot això s'ha produït no sense polèmica, començant pels vots particulars de la sentència que consideren que s'ha obert la caixa de Pandora, ja que es permet establir per via indirecta un dret civil inexistent o fins i tot la legalització de costums *contra legem*.

En qualsevol cas, la doctrina del TC ha sigut reafirmada per la sentència del Tribunal Constitucional (STC) 182/1992, del 16 de novembre, d'arrendaments rústics gal·lecs.

2.3. *Altres normes valencianes sobre dret civil*

A més de la Llei d'arrendaments històrics, la Comunitat Valenciana ha legislat sobre un seguit de matèries, dins els límits que comporten la Constitució i l'Estatut: unions de fet (Llei 1/2001, del 6 d'abril, per la qual es regulen les unions de fet, i posteriors desenvolupaments), menors (Llei 12/2008, del 3 de juliol, de la Generalitat, de protecció integral de la infància i l'adolescència de la Comunitat Valenciana, i diversos decrets en la matèria), fundacions (Llei 8/1998, del 9 de desembre, de fundacions de la Comunitat Valenciana, modificada per la Llei 9/2008, del 3 de juliol, i el Decret 139/2001, del 5 de setembre, del Govern valencià, pel qual s'aprova el Reglament de fundacions de la Comunitat Valenciana) i cooperatives (Llei 8/2003, del 24 de març, de cooperatives de la Comunitat Valenciana). També hi ha una llei d'associacions, la Llei 14/2008, del 18 de novembre.

Molt important en tema de dret civil és la Llei 10/2007, del 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià, que sens dubte constitueix una autèntica sorpresa en matèria de dret civil valencià perquè recupera matèries històriques derogades i, fins i tot, innova.

Les últimes normes fins al moment són la Llei 1/2011, del 22 de març, per la qual s'aprova l'Estatut dels consumidors i usuaris de la Comunitat Valenciana, i

la Llei 5/2011, de l'1 d'abril, de la Generalitat, de relacions familiars dels fills i filles dels progenitors dels quals no conviuen.

2.4. L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

L'article 49.1.2 del nou Estatut exposa que la Generalitat té competència exclusiva sobre «conservació, desenvolupament i modificació del dret civil foral valencià». Això no representa realment una novetat enfront de l'article 31.2 de l'anterior Estatut, que ja mencionava aquestes competències exclusives de la Generalitat. Però el que sí que és una autèntica novetat, i de gran abast, és la que recull l'Estatut en la disposició transitòria tercera: «La competència exclusiva sobre el dret civil foral valencià s'ha d'exercir, per la Generalitat, en els termes establits per aquest Estatut, a partir de la normativa foral de l'històric Regne de València, que es recupera i actualitza, a l'empara de la Constitució espanyola».

D'acord amb l'Estatut, pel que fa al dret civil valencià, significa que la Generalitat pot legislar, no partint del dret civil preexistent a la Comunitat Valenciana quan va entrar en vigor la Constitució, sinó remuntant-se al dret civil que hi havia quan Felip V va dictar el Decret de Nova Planta, que derogava el dret valencià. S'esmena així no sols la injustícia històrica i discriminatòria produïda el 1707, sinó l'*oblit* que va tenir la Comissió General de Codificació quan al segle XIX va decidir quins eren els drets civils territorials que hi havia a Espanya.

Només cal preguntar-se ací: tenint en compte la doctrina del Tribunal Constitucional sobre l'article 149.1.8 de la CE, que diu que només cal desenvolupar el dret civil en una comunitat quan haja perviscut fins a l'entrada en vigor de la Constitució (STC 121/1992, del 28 de setembre), s'haurà de pronunciar el TC sobre la constitucionalitat del nou Estatut respecte a aquesta qüestió? Canviarà la doctrina?

El problema ja es va plantejar quan la Generalitat Valenciana va elaborar la Llei 10/2007, del 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià, adaptant una normativa històrica foral als temps moderns, i emparant-se en la competència exclusiva que la Comunitat Valenciana té en matèria civil, d'acord amb el nou Estatut. L'exposició de motius de la Llei diu en aquest sentit el següent:

El degut respecte als valors constitucionals exigeix que l'exercici de la competència legislativa en matèria de dret foral civil, que l'article 49.1.2a de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana atribueix en exclusiva a la Generalitat, es duga a terme, partint de l'existència en la nostra legislació foral d'una normativa sobre règim econòmic matrimonial valencià, salvant-ne el que és constitucionalment impecable, adaptant-lo a les necessitats de la nostra societat i reordenant-lo a fi que no perda la necessària harmonia interna com a conseqüència del filtrat constitucional del que fóra el règim econòmic del matrimoni valencià en el nostre dret foral.

És per les raons al·ludides que l'exercici de la competència estatutària en aquesta matèria ha de donar lloc a una normativa necessàriament diferent de la que estava vigent en la nostra època foral, però que s'hi reconegui per mitjà d'institucions com ara la carta de núpcies, les donacions per raó de matrimoni, la llibertat de pactes quant al règim econòmic matrimonial, l'adopció del règim de separació de béns com a règim econòmic matrimonial supletori o la germania.

D'aquesta manera, el dret civil derivat de l'exercici de la competència de l'article 49.1.2 de l'Estatut entronca inqüestionablement amb el que fóra el nostre dret foral civil, del qual se separa només en allò en què s'ha de donar resposta a les exigències més urgents de la nostra societat i en què exigeix el respecte als valors i principis de la nostra Constitució, que opera, precisament, des d'aqueixos mateixos principis i valors, com a causa irrenunciable de la reintegració als valencians del que va ser el seu dret foral civil, i omple així, amb aquesta actualitzada i constitucionalitzada reintegració, una part del contingut de la competència que l'article 49.1.2 de l'Estatut d'autonomia reconeix en exclusiva a la Generalitat, d'acord amb el que estableix l'article 7 i la disposició transitòria tercera d'aquest mateix text legal.

Aquesta Llei és el primer pas en la recuperació del dret foral valencià, amb l'objectiu i la intenció de poder desenvolupar en el futur un Codi de dret foral valencià que englobe les diverses lleis sectorials que es promulguen.

La Generalitat Valenciana no sols legislava en una matèria sobre la qual no tenia competències, segons l'article 149.1.8 de la CE —ja que no existia aquesta matèria quan va entrar en vigor la Constitució, ni per tant pot conservar-la, modificar-la o desenvolupar-la— sinó que, a més, parlava que aquesta norma és el germen d'un futur Codi de dret foral valencià.

Com era d'esperar, l'Estat va recórrer contra la Llei davant del Tribunal Constitucional, mantenint que la Comunitat s'estava excedint en les seues competències. La sentència del TC hauria sigut molt rellevant perquè ens explicaria l'abast que s'ha de donar a l'article 149.1.8 de la CE i fins on poden legislar les comunitats autònomes sobre el dret foral on era inexistent (o quasi) quan va entrar en vigor la Constitució.

Aquesta sentència seria rellevant perquè aclariria aquests punts, però la resolució ja no es produirà perquè es va aconseguir un acord entre el Consell i el Govern de l'Estat, que retirava el recurs si el Govern valencià presentava a les Corts l'esmentada norma per a modificar-la, de manera que es van rectificar onze articles de la Llei.

Per fer-ho es va elaborar la Llei 8/2009, del 4 de novembre, de modificació de la Llei 10/2007, del 20 de març, de règim econòmic matrimonial valencià, que en el preàmbul al·ludeix a la conveniència de modificar determinats aspectes puntuals que són mereixedors d'una regulació diferenciada, mentre que en altres aspectes es remet a la legislació de l'Estat per a donar més claredat normativa i més seguretat jurídica.

Cal destacar ací dos aspectes:

1. La rectificació feta per la Generalitat per a evitar el recurs d'inconstitucionalitat presentat per l'Estat, una rectificació que es produeix sense fer cap menció a la possible extralimitació competencial.

2. En la Llei 8/2009 es diu que aquesta norma és el «primer pas en el camí la meta final del qual és l'elaboració d'un futur Codi de dret civil foral valencià que englobe les distintes lleis sectorials que es promulguen».

Cal remarcar que en el preàmbul ja es parla d'una futura norma sobre successions i que recentment la Generalitat ha seguit desenvolupant la seua labor legisladora en matèria de dret civil valencià com demostra la Llei 5/2011, de l'1 d'abril, de la Generalitat, de relacions familiars dels fills i filles els progenitors dels quals no conviuen, contra la qual l'Estat va recórrer el 2011 davant del Tribunal Constitucional. La sentència del TC, quan es produísca, segurament serà molt aclaridora sobre els límits legislatius de la Comunitat Valenciana.

Mentrestant, la doctrina majoritària opina que amb la jurisprudència constitucional que hi ha fins al moment la resposta a la pregunta «la Comunitat Valenciana, a pesar de no tenir compilat el seu dret civil quan va entrar en vigor la CE, pot legislar recuperant el dret civil contingut en els Furs?» és necessàriament que no (Vicente Cabedo).⁶

En aquest sentit, Yzquierdo Tolsada⁷ diu que a la Comunitat Valenciana, a l'hora de legislar en dret civil autonòmic d'esquena a la Constitució, els polítics no han volgut ser menys que els impulsors del nou Estatut de Catalunya. I critica que es parle de recuperar un dret civil antic salvant el que és constitucionalment impecable, cosa que en algunes matèries és força impossible, com quan parlem del règim econòmic matrimonial, ja que el vell dret matrimonial dels Furs es basava en les idees centrals del dot i la subordinació de la dona al marit.

I si s'utilitza l'argument de pretendre recuperar institucions històriques per la seva suposada vigència en el temps, almenys s'hauria d'acreditar, després de tres-cents anys d'absència de dret civil valencià. Així, sobre el tema concret del règim econòmic matrimonial, si l'òrgan legislador s'hagués pres la molèstia de fer estudis de camp, hauria vist, com diu Blasco Gascó,⁸ que els valencians no solen pactar més separació de béns que els castellans o els andalusos.

6. VICENTE CABEDO, «La competencia legislativa autonómica en materia de derecho civil. La recuperación del derecho foral valenciano», a FRANCISCA RAMÓN FERNÁNDEZ (coord.), *El derecho civil valenciano tras la reforma del Estatuto de autonomía*, València, Tirant lo Blanch, 2010, p. 117.

7. MARIANO YZQUIERDO TOLSADA, «¿Qué fue del artículo 149.1.8 de la Constitución? Diálogo entre tres civilistas a propósito de la Sentencia del Tribunal Constitucional sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña», *Diario La Ley* (Madrid), núm. 7649 (10 juny 2011).

8. FRANCISCO BLASCO GASCÓ, «Despropósitos de la proposición de ley de régimen económico matrimonial valenciano», *Revista Jurídica de la Comunidad Valenciana* (València), núm. 21 (2007), p. 5-22.

3. CONCLUSIONS

Si fa anys la legislació civil valenciana pareixia que es limitaria pràcticament només al desenvolupament de costums vigents en el moment d'entrar en vigor la CE (com ara els arrendaments històrics) avui en dia la idea de l'òrgan legislador valencià és anar molt més lluny, recuperant institucions desaparegudes i fins i tot creant-ne de noves, emparant-se en la possibilitat que es va establir després de la reforma de l'Estatut. Així i tot, el tema resulta de dubtosa constitucionalitat.

El TC, de fet, no ha canviat la seua doctrina respecte d'això, perquè en la STC 31/2010, del 28 de juny, sobre la constitucionalitat de la major part de l'Estatut de Catalunya, recorda la doctrina anterior (STC 88/1993, del 12 de març, per exemple), en el sentit que la CE permet a les comunitats autònomes el desenvolupament del dret civil preexistent, el vigent és de 1978, un desenvolupament que significa una certa actualització o innovació, però no la creació de dret civil *ex novo* on no n'hi havia.

Però, mentrestant, amb competències o sense, la Comunitat Valenciana ja té diverses lleis civils d'importància, algunes tan genuïnament de matèria civil com les esmentades de règim econòmic matrimonial i la de la custòdia compartida.

Només la sentència del TC sobre aquesta última Llei ens dirà si es pot continuar legislant o si la Generalitat ja ha sobrepassat els límits constitucionals.⁹

4. BIBLIOGRAFIA

- BLASCO GASCÓ, Francisco. «Despropósitos de la proposición de ley de régimen económico matrimonial valenciano». *Revista Jurídica de la Comunidad Valenciana* [València], núm. 21 (2007).
- CABEDO, Vicente. «La competencia legislativa autonómica en materia de derecho civil. La recuperación del derecho foral valenciano». A: RAMÓN FERNÁNDEZ, Francisca (coord.). *El derecho civil valenciano tras la reforma del Estatuto de autonomía*. València: Tirant lo Blanch, 2010, p. 117.
- DÍEZ-PICAZO, Luis; GULLÓN, Antonio. *Sistema de Derecho Civil Español I*. Madrid: Tecnos, 2003.
- FAYOS GARDÓ, Antonio. *Manual de derecho civil I*. Madrid: Dykinson-line, 2010.
- GARCÍA SANZ, Arcadi. *Institucions de dret civil valencià*. Castelló de la Plana: Publicacions de la UJI, 1996.
- MARTÍNEZ VÁZQUEZ DE CASTRO, Luis. *Pluralidad de derechos civiles españoles: El art. 149.1, regla 8 de la CE*. Madrid: Civitas, 1997.
- RAMS ALBESA, Joaquín; MORENO FLÓREZ, Rosa M. (coord.). *Comentarios al Código civil*. Barcelona: Bosch, 2000.

9. Sempre, és clar, que no es retire el recurs, de manera que s'utilitze com a element al servei de la negociació política la retirada dels recursos d'inconstitucionalitat (Mariano YZQUIERDO TOLSADA, «¿Qué fue del artículo 149.1.8 de la Constitución? Diálogo entre tres civilistas a propósito de la Sentencia del Tribunal Constitucional sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña», *Diario La Ley* (Madrid), núm. 7649 (10 juny 2011).

SÁNCHEZ-TEMBLEQUE PINEDA, Anselmo. «El derecho civil en el Estatuto de Cataluña. Examen de la presunta inconstitucionalidad de su regulación en la STC 31/2010». *Diario La Ley* [Madrid], núm. 7489, (15 octubre 2010).

YZQUIERDO TOLSADA, Mariano. «¿Qué fue del artículo 149.1.8 de la Constitución? Diálogo entre tres civilistas a propósito de la Sentencia del Tribunal Constitucional sobre el Estatuto de Autonomía de Cataluña». *Diario La Ley* [Madrid], núm. 7649 (10 juny 2011).